

Η ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

(Τέλος)

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀνταριάστηκαν τὰ σκυλλιά στὴν αὐλὴ, κι' ὅλα τὰ σκυλλιά τοῦ χωριοῦ, καὶ σὲ λίγο τὸ μεσοχώρι ἀντήχησε ἀπὸ ποδοβολητὰ καθαλαρέων στρατιωτῶν.

— Ἡ παγάνια! — φώναζε ὁ ληστής. — Ἄν εἶσαι χριστιανὸς καὶ πιστεύεις Θεὸ μὴ μὲ προδώσης! Στὸν Θεὸ καὶ στὰ χέρια σου! Σὲ τοῦτον τὸν κόσμον σου παραδίδω τὸ κορμὶ μου καὶ στὸν ἄλλο θὰ σοῦ τὸ ζητήσω.

— Μὴ φοβῆσαι, ἀγᾶ μου—εἶπε ὁ γέρος. — Ὡς ποῦ βρίσκεσαι κάτω ἀπὸ τὴ στέγη τοῦ σπιτιοῦ μου, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σὲ ὑπερασπιστώ καὶ νὰ σὲ φυλάξω. Προτιμῶ νὰ κιντυνέσω μαζί σου, παρὰ νὰ σὲ παραδώσω.

Τὰ σκυλλιά τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ σπιτιοῦ κόβονταν στ' ἀληχτήματα, κι' οἱ Τοῦρκοι στρατιῶτες φώναζαν στὴν ἐξώθουρα. Τὸ σπίτι ἀναστατώθηκε. Ὁ γέρος λέγει στὸν ὑπὲρ τὴ φωνάχτᾳ :

— Καταίθα κάτω, πιᾶσε τὰ σκυλλιά κι' ἀνοίξε τὲς θύρες, νὰ ἴδουμε τί θέλουν οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἄνθρωποι!

Ἄλλὰ τοῦ λέγει κρυφὰ :

— Νὰ μὴ φανερῶς μὲ κανέναν τρόπο, ὅτι ὑπάρχει ξένος ἄνθρωπος στὸ σπίτι.

Στὸ τέλος γιὰ νὰ ἐξασφαλιστῇ πλεονέκτερο τοῦ λέγει :

— Δὲν εἶναι Τοῦρκος! Ψέματα μᾶς τό εἶπε... Εἶναι Χριστιανὸς σὺν κι' ἐμᾶς... βαπτισμένος... ἀκούς; Χριστιανός! ...

Ἐνῶ ὁ ὑπὲρ τὴν κατέβαινε στὴν αὐλὴ νὰ πιᾶσιν τὰ σκυλλιά καὶ ν' ἀνοίξῃ τὲς θύρες, ὁ γέρος μὲ τὴ νύφη του ἀνέβασαν τὸ ληστὴ μέσα στὸν καπνοδόχον μὲ ὅλα τὰ πράγματά του. Ὁ καπνοδόχος εἶταν πλατύς, κι' εἶχε καὶ σκαλοπάτια καὶ καθίστρα. Πρὶν ἀναίθουν οἱ στρατιῶτες ἀπάνω, ὁ γέρος εἶχε λάθει ὅλα τὰ μέτρα, ὥστε νὰ μὴ προδοθῇ ἢ κρυφῶνα τοῦ ξένου του.

Μπαίνοντας μέσα στὸ σπίτι ὁ ἀξιωματικὸς τῆς παγάνης εἶπε στὸ νοικοκύρη!

— Γέρο! γλήγορα νὰ μοῦ παραδώσης τὸ Χαμίτ-Γκόγκα τὸν ἀρχιληστή, ποῦ ἦρθε στὸ σπίτι σου ἀπόψε, ἂν θέλῃς νὰ μὴν πάθῃς.

Ἀστραπὴ τοῦ ἦρθε τοῦ γέρου, ὅταν ἄκουσε τὸ μισητό του ὄνομα τοῦ Χαμίτ-Γκόγκα, τοῦ φονιά τοῦ γιου τοῦ, ποῦ τὸν εἶχε κρυμμένο στὸν καπνοδόχον. Μεγάλος πόλεμος πιάστηκε ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ μέσα στὴν καρδιά του μεταξὺ τῆς Ἐχτρας καὶ τῆς Φιλοξενίας...

— Γιατί δὲν ἀπολογίσαι, ὦρὲ γέρο; — τὸν ρώτησε ὁ ἀξιωματικὸς.

— Καὶ τί ἀπολογία θέλεις νὰ σοῦ δώσω;

αὐτὸ ποῦ μὲ ρωτᾷς; τοῦ ἀπάντησε ὁ γέρος μὲ ἀθυμία. Δὲν ξέρεις ὅτι ὁ Χαμίτ-Γκόγκα εἶναι ὁ φονιάς τοῦ παιδιοῦ μου; Εἶναι ἐκεῖνος, ποῦ ἔκανε τὴ νύφη μου χήρα, τ' ἀγγόνια μου ὀρφανὰ, κι' ἐμένα χωρὶς παιδί!

Τόσο εἶχε πλημμυρήσει ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ τὸ αἶσθημα τῆς ἔχτρας, ὥστε λίγο ἔλειψε νὰ τοῦ εἰπῇ: — Ἐλα νὰ σοῦ τὸν παραδώσω τὸν ἀντίχριστο! — Ἀλλὰ βαστάχτηκε.

— Καὶ ὅμως ἓνας καταδότης τὸν πῆρε στὸ κοντὸ καὶ τὸν ἔφερε ὡς τὸ σπίτι σου! Δὲν εἶναι μιὰ ὥρα. . . — εἶπε ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ἀλήθεια ἐδῶ καὶ μιὰ ὥρα ἓνας ἄνθρωπος χτύπησε τὴ θύρα μου, κι' ἡ θύρα μου ἀνοιξε, ὅπως ἀνοίγει σὲ κάθε ἄνθρωπον, ποῦ τὴ χτυπήσῃ, ζητώντας φιλοξενία. Νὰ μὴ μοῦ τὸ χρωστάῃ ὁ Θεὸς νὰ κλείσω τὴ θύρα μου σ' ἐκεῖνον, ποῦ μοῦ ζητήσῃ ψωμί, νερό, ἢ στέγη! Τώρα μοῦ λέτε σὲς ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶταν ὁ ἔχτρός μου, ὁ ὁ φονιάς τοῦ παιδιοῦ μου, ὁ Χαμίτ Γκόγκα!!! Ποῦ νὰ τὸ ἤξερα ἐγώ;

— Ποῦ νὰι τὸς λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος;

— Κάθῃσε στὸ τραπέζι, μαρ, ἔφαγε, ἔπινε, μᾶς εὐχάρηθηκε καλὸ ξημέρωμα... κι' ἔφυγε! ...

Ἰδρωσε ὁ γέρος, ὡς ποῦ νὰ βγάλῃ τὴν τελευταία λέξη ἀπὸ τὸ στόμα του.

Δάγκασε τὰ χεῖλη τοῦ ὁ ἀξιωματικὸς, ἀκούοντας τὴν τελευταία λέξη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ γέρου, ποῦ μάθαινε ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ, ὅτι εἶταν ὁ ἀσπονδὸς ἔχτρός τοῦ λήσταρχου, ποῦ κυνηγοῦσε κι' ἤλπιζε, πιάνοντάς τον ζωντανό, ἢ φονεύοντάς τον, νὰ προαχθῇ. Δὲν εἶχε κανένα λόγο νὰ μὴ πιστέψῃ τὰ λόγια τοῦ γέρου, πρῶτον, διότι ὁ Χαμίτ-Γκόγκα εἶταν Τοῦρκος κι' ὁ γέρος Χριστιανός, καὶ δεύτερον, τὸ καὶ μεγαλειότερον, ποῦ τόση μεγάλη ἔχτρα βασιλεύει ἀνάμεσά τους. Τέλος περιορίστηκε νὰ ρωτήσῃ :

— Καταλάβετε κατὰ ποῦ ἔκανε τοῦλάχιστον;

— Αὐτὸ ὁ ὑπὲρ τῆς μπορεῖ νὰ τὸ κατάλαβε, κατὰ ποῦ ἔκαμε.

Ρωτοῦν τὸν ὑπὲρ τῆς :

— Κατάλαβες, ὦρ' ἐσύ, κατὰ ποῦ ἔκανε;

Κι' ὁ ὑπὲρ τῆς, ρυθμίζοντας τὴ διαγωγὴ τοῦ πρὸς τὴ διαγωγὴ τοῦ ἀφεντικοῦ του, ἀποκρίθηκε μὲ φυσικὴ ἀπάθεια :

— Ἐκαμε τὸν κατήφορον κατὰ τὸν ποταμό.

— Ἐχει πολὺ ὥρα;

— Ὅση εἶναι ἀπὸ τὴ στιγμὴ, ποῦ ἦρθατε σὲς, πρόλαβε ν' ἀπαντήσῃ ὁ γέρος.

Ὁ ἀξιωματικὸς, νομίζοντας ὅτι βρίσκεται ἀκόμα πολὺ κοντὰ ὁ καταζητούμενός του, καθάληψε καὶ τράβηξε τὸν κατήφορον κατὰ τὸν ποταμό, σέρνοντας μαζί του ὅλους τοὺς στρατιῶτές του.

Φεύγοντας οἱ Τοῦρκοι, γυρίζει ὁ ὑπὲρ τῆς καὶ λέγει τοῦ γέρου :

— Καὶ τώρα, ἀφεντικό, τί λογιῶν ξεμπερ-

ΤΟ ΤΑΛΑΝΤΟΝ

Ἡ ψυχολογία τῆς ιδιοφυΐας (talent). — Πῶς ἀποκτᾶται αὕτη καὶ πῶς τελειοποιεῖται. — Βῆμα πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴν μεγαλοφυΐαν.

νεοελληνικὴ τέχνη, λίαν ταχέως ἐξεδήλωσε τὴν κληρονομικὴν αὐτῆς καλλιτεχνικὴν προδιάθεσιν, ἰδίως ἐπ' ἐσχάτων, χάρις εἰς τὸ εὐχάριστον σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἐφθασεν ἐπὶ τέλους ἡ παρ' ἡμῖν καλ-

λιτεχνικὴ ἐξέλιξις. Ἐξεδήλωσε ὁ αὕτην ταχέως ὑπὸ μορφὴν τῶν ὡραίων εἰκόνων, διότι ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ, ὡς κατ' ἐξοχὴν νευρική, εἶνε κληρονομικῶς καλλιτεχνική, δὲν ἀπηττοῦντο δὲ εἰμὴ εὐνοϊκαὶ τινες συνθήκαι διὰ τὴν ἑκφρασιν τῶν ὡραίων αὐτῆς ἐκδηλώσεων.

Θετικοὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ἐξετάζοντες τὴν ποιητικὴν ἑκρηξιν τῆς ἐντὸς τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς ἀπ' αἰῶνων κρυπτομένης καλλιτεχνικῆς ιδιοφυΐας, ἥτις μετὰ τῶν ἄλλων ἰδιαιτέρων χαρακτηρισμάτων εἶχεν ὑψώσει ἄλλοτε τὴν φυλὴν εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν μειονοψηφίαν τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς πλειονοψηφίας τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου, εὐρίσκουμεν τὴν ψυχολογικὴν διάπλασιν ὀφειλομένην εἰς τὴν κληρονομικότητα, τὸ κλίμα καὶ ὅλον ἐν γένει τὸ ἀρμονικὸν περιβάλλον τῆς ὡραίας ἑλληνικῆς φύσεως, ἥτις διέπλασεν εὐαίσθητα τὰ ἐγκεφαλικά κέντρα τῆς ἀντιλήψεως τῶν καλλιτεχνικῶν ἰδεῶν, τῆς συναρμοστικῆς αὐτῶν καὶ τῆς εἰδικῆς αἰσθήσεως τῶν χρωμάτων καὶ τῶν ἤχων, δι' ὧν ἐκφράζει ὁ καλλιτέχνης τὰ διάφορα αἰσθήματα του.

Ἡ καλλιτεχνικὴ ιδιοφυΐα σχετιζομένη μὲ τὴν εἰδικὴν ἀνάπτυξιν κυρίως οὐχὶ τῶν ἀνωτάτων κέντρων τοῦ ἀνθρώπου, δὲν δύναται βεβαίως ν' ἀποτελέσῃ τὴν ὑπερτάτην ἑκφρασιν τῆς τελειοποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης μεγαλοφυΐας, ἣν ἐκφαίνει ἡ τελειότης τῆς ἀνωτάτης κρίσεως καὶ θελήσεως τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Δὲν ἔπεται ὁμως ὅτι, ἀποτελοῦσα τὴν πρώτην βαθμῖδα τῆς καλλιτεχνικῆς μεγαλοφυΐας, διερμηνεύει βαθέως ὑψηλὰς συγκινήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἥτις κληρονομικῶς εὐαίσθητος πρὸς τὰς ἐμφύτους ἐν ἡμῖν συγκινήσεις, ὥς θωπεύει ἀρμονικῶς ἡ τέχνη, χύνει δάκρυα ἢ συναρπάζεται ἀπὸ τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ καλλιτέχνου, καθὼς καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔργον μεγαλοφυΐας.

Θετικώτερον ἐξεταζομένων τῶν πραγμάτων,

δεμα θὰ κάνωμε τοῦ ἀντίχριστου, ποῦ ἔχομε μέσα στὸ σπίτι μας;

— Θὰ σοῦ εἰπῶ : Τὸ μόνο μου ὄνειρο κι' ἡ μόνη μου εὐχαρίστηση εἶταν νὰ τὸν βρῶ σὲ καμμιὰ μεριά, καὶ νὰ μοῦ εἰπῶν : — Αὐτὸς εἶναι ὁ φονιάς τοῦ παιδιοῦ σου, ὁ Χαμίτ-Γκόγκας ! — Καὶ νὰ χυθῶ νὰ τοῦ πιῶ τὸ αἷμα, ἀλλὰ τώρα . . . ἤρθαν ἀνάποδα τὰ πράγματα. Ὁ ἐχθρὸς μου ὁ ἄσποντος ἔχει προστάτῃ τὸ σπίτι μου ! Κάθισε στὸ τραπέζι μου, ἔφαγε τὸ ψωμί μου, ἔπινε τὸ νερό μου, ἤκουσε τὲς εὐχές μου, κι' ἤκουσα τὲς δικές του. . . Τί νὰ τοῦ κάμω ; Ἄς τὸ βρῇ ἀπὸ τὸ Θεό, κι' ὅχι ἀπὸ μένα.

Κι' ὥς πότε θὰ τὸν φυλάμε μέσα ἐδῶ ;

— Ἄκουσε : Ἐγὼ πηγαίνω μὲ τὴ νύφη μου στὸ δωμάτιο, ποῦ κοιμούνται τὰ παιδιὰ, γιὰ νὰ μὴ συναπαντηθῶ μ' αὐτόν, κι' ἀνάψῃ ἡ ἔχτρα τὸ μῖσος στὴν καρδιά μου, καὶ κάμω ὅ,τι δὲν πρέπει νὰ κάμω, κι' ἐσὺ πηγαινε στὴν τραπεζαρίαν, καταίθασέ τον ἀπὸ τὸν καπνοδόχο, ποῦ τὸν ἔχω κρυμμένο, καὶ βγάλε τον ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, δεῖξέ του τὸ ὁρόμο, ποῦ ἔχουν πάρει οἱ στρατιῶτες, κι' αὐτὸς ὅποιον ὁρόμο θελήσῃ ἄς πιάσῃ.

Ὁ ὑπηρέτης τράβηξε γιὰ τὴν τραπεζαρία, ἀλλ' ὁ γέρος κάτι εἶχε λησμονήσει ἀκόμα κι' ἑκραξε τὸν ὑπηρέτη :

— Γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ : Βάλε του κι' ἓνα μεγάλο κομμάτι ψωμί στὸ σακκούλι.

Καὶ λέγοντας αὐτά, ἔπιασε τὴ νύφη του ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ πῆγαν κι' οἱ δύο μαζὺ στὸ δωμάτιο, ποῦ κοιμῶνταν τὰ ὀρφανά, γιὰ νὰ μὴ ἰδοῦν νὰ περνᾷ ὁ φονιάς τοῦ πατρὸς τους, τοῦ ἀντρὸς τῆς, καὶ τοῦ μοναχογιοῦ του !

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1

Κάθομαι μόνη. . . Λάμπουνε τ' ἀστέρια
Καὶ μὲ ἀπαλὰ καὶ διάφανα φτερά
Φεύγει ὁ ροῦς μου κ' ἔρχεται κορτά σου,
Ζητῶντας τὴ χαμένη μου χαρά !

Κάθεσαι μόνος. . . Λάμπουνε τ' ἀστέρια
Ἀρχίζουμε καὶ οἱ δύο ἓνα σκοπὸ,
Κι' ἀκούγεται ὁ ἀντίλαλος ποῦ φεύγει
Νὰ λέει μὲ λαχτάρα : . . « Σ' ἀγαπῶ ! »

2

Γυρίζω μὲ παράπονο τὰ μάτια μου,
Τὸ ροῦ μου ἀπὸ τὴ σκέψη θολωμένο,
Καὶ βλέπω ὅ,τι ἐθέμαγε τὴ ρειοτή μου,
Γιὰ πάντα ποῖδ' σ' ἐμένα ρά 'ραι ξέρο !

Γέλοια, χαρές, τραγούδια, μεσ' στὰ στήθη μου
Ἀντίλαλο δὲ βρίσκουν, σὰν καὶ πρῶτα . . .
Φτωχὴ καρδιά ! . . Κάθε παλμός σου σβέννεται,
Σὰν τὴ στερῇ τοῦ τροβαδούρου ρότα !

ΜΑΡΙΚΑ ΠΙΠΙΖΑ ΜΑΝΤΖΟΥΝΗ